священик Київської Воскресенської церкви. Один із організаторів братства та школи при ній (Київ, 1615). Б.І. став першим ректором Київської братської школи (1615 чи 1616-1618). У 1619 приймає постриг під іменем Іов і займає посаду ігумена Києво-Михайлівського монастиря. 9 жовт. 1620 був висвячений у Київські митрополити єрусалимським патріархом Феофаном. Б.І. приписують авторство "Перестороги", він переклав "Лист Мелетія... патріарха александрійського до... Іпатія Потія" (написаний 14.10.1599, надрукований у Дермані 6.02.1605). Його перу належали полемічні твори "Протестація" (1621) "Юстифікація" (1621). Висувалась гіпотеза про тотожність *Іова Борецького* і *Клірика Острозького*.

Публ.: Духовний заповіт І.Борецького в кн.: Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники.- К., 1885.- Т. 1.- Приложение.- № 71.- С.395-399.

Літ.: Возняк М.С. Письменницька діяльність Івана Борецького на Волині і у Львові.- Львів.: Вид-во Львів. ун-ту, 1954; Махновець. Укр. письменники. С.- 216-221; Науменко Ф.І. Педагог-гуманіст і просвітитель І.Борецький.- Львів, 1963; Харлампович. Западнорусские... школы. С.- 272-276, 307-311, 385-398.

Богоявленський собор в Острозі (див. - Собор Богоявленський)

Бориськович Ісакій (Святогорець) (р. народ. невід. - 30.12.1643)

церковний та культурний діяч. Ісакій - чернече ім'я. З наведених ним біографічних даних (у листі до російського патріарха Філарета) видно, що був близьким до александрійського патріарха Мелетія Пігаса (від нього одержав дияконське звання, називав себе його учнем), наступник якого *Кирило Лукаріс* надав йому пресвітерський ступінь. 15 років перебував в Афоні. 1597 згадується як ігумен Степанського монастиря. Як такий, можливо, брав участь у Берестейському соборі. 1600 був посланий до Константинополя, Антіохії, Александрії, можливо, для узгодження дій проти уніатів. Повертаючись в Україну, за дорученням Мелетія Пігаса, організував на Афоні серед співвітчизників відповідь на твір *П.Скарги* "Про єдність церкви божої". Результатом стала поява в кінці 1599-1600 двох полемічних творів, у створенні яких брали участь Б.І. та *Вишенський Іван* (інша точка зору - автором є тільки *І.Вишенський*). Після повернення у 1602 обіймав посаду ігумена Дерманського монастиря, маючи звання протосинґела Александрійського патріарха. Реорганізував життя в монастирі, залучав до роботи в Дерманському культурному осередку різних діячів (у т. ч. *Княгиницького Іова*). Саме за його справування Дермань за короткий час став одним із найбільших культурних, освітніх, друкарських центрів України. Тоді було надруковано "Лямент дому княжат Острозьких..." (після 2.12.1603), "Октоїх" (12.09.1604), "Лист... до єпископа Іпатія Потія" Мелетія Пігаса (6.02.1605). Не раніше 15 лют. 1605 Б.І. повертається в Степань. У 1614 знову відвідує Афон, у листі з якого називає себе колишнім проігуменом дерманським, не згадуючи Степань. У 1617, будучи ігуменом Чернчицького монастиря, виступає одним із засновників Луцького братства. У 1621 висвячений єрусалимським патріархом Феофаном на єпископа Луцького і Острозького, при цьому був, судячи з підпису під інвентарем Степанського монастиря від 11 берез. 1627, його ігуменом. Перебував у близьких стосунках з *І.Борецьким*, що, очевидно, вплинуло на вибір Б.І. для поїздки в Москву (1624). Помер у Межигірському монастирі. Описав свою подорож в Єрусалим.

Літ.: Исаевич Я.Д. Новые материалы об украинских и белоруских печатниках первой половины XVII в. // Книга. Исследования и материалы.- М., 1977.- Сб. 34.- С. 149-154; Мыцько И.З. Дерманский культурно-просветительный центр и его участие в идеологической борьбе на Украине (70-е годы XVI в. - 30-е годы XVII в.) // ФЧ.- 1978.- М., 1981.- С. 50; Мицько. Матеріали...- С. 11-13.

Братство ім. кн. Острозьких в Острозі

Б. - громадська релігійно-просвітницька і науково-краєзнавча організація в Острозі, заснована у 1909 місцевою інтелігенцією під безпосереднім впливом відзначення 300-річчя з дня смерті фундатора слов'яно-греко-латинської Академії *В.-К.К. кн. Острозького* (1908); крім традиційної для православних

братств поч. XX ст. сфери інтересів (опіка над храмом, добродійність, поширення культу святого-патрона братства) воно поставило за свою мету збереження, вивчення, відбудову пам'яток острозької старовини, розробило широку історико-просвітницьку програму. В центрі її знаходилась освітня і культурна діяльність князів Острозьких та ОА. Установчі збори Б. відбулися 2-го лют. 1909. 18-29 квіт. 1909 ухвалою синоду був затверджений його Статут, доведений до широких верств громадськості в Острозі 11 трав. того ж року. Головним попечителем Б. став відомий церковний діяч архієпископ Волинський і Житомирський Антоній (Храповицький), першим головою Ради Б. - директор Острозької чоловічої гімназії І.К.Окойомов, діловодом-спостережником церковно-парафіяльних шкіл Острозького повіту - священик М.А.*Тучемський* - головний організатор справ Б. Науково-методичну допомогу надав Б. історик-краєзнавець і музеєзнавець О.А.Фотинський (1863-1931). 1910 постало очолюване М.А.*Тучемським* братське давньосховище. В результаті цілеспрямованої дослідницької і збиральницької праці членів і прихильників Б. формувалися музейні колекції стародруків, рукописних книг, архівних документів, портретного живопису, церковних старожитностей, насамперед, пов'язаних з острозькою давниною і добою князів Острозьких. Серед них - *Острозька Біблія* 1581, два латунні п'ятисвічники 1575, що належали *В.-К. К. кн. Острозькому,* печатка з гербом м. Острога 1700. Зусиллями Б. при підтримці Київського товариства охорони пам'яток старовини та імп. Археологічної Комісії у 1912-1913 на народні пожертви було здійснено реставрацію Вежі Мурованої XIVст. на Замковій горі в Острозі (архітектори-реставратори академік П.Покришкін, В.Леонтович), у приміщенні якої 11 (24) серп. 1916 відкрився для відвідувачів історичний музей Братства ім. кн. Острозьких. Початок систематичної науково-музейної праці в Острозі пов'язаний з іменами членів Б.: М.*Тучемського* - засновника, першого керівника і хранителя музею, М.Струменського - автора першого музейного друкованого каталогу, куди ввійшли рукописні книги (Струменский М. Из Острожской старины. - Сергиев Посад, 1916), Й.*Новицького*. У міжвоєнне двадцятиріччя Б. ім. кн. Острозьких було позбавлене польською державною адміністрацією права власності на музей і усунуте від керівництва ним, зосередившись виключно на внутріпарафіяльних справах *Богоявленського собору* і виступаючи під назвою Свято-Федорівське братство. Після 1939 діяльність його припиняється. Заснований Б. ім. кн. Острозьких музей під різними назвами продовжував свою діяльність, незважаючи на зміни державної влади, суспільного устрою, кордонів. 1981 на його основі створений ОДІКЗ, якому належать три діючі музеї (краєзнавчий з історичним і художнім відділами, музей книги та друкарства, музей історії с. Вілія). До складу заповідника ввійшли унікальні архітектурні пам'ятки доби кн. Острозьких (XIV-XVII ст.): замкові і міські оборонні вежі, культові споруди, приміський оборонний монастир в Межирічі (див. - *Межиріч: історія та архітектура (музеологічні аспекти)*. Б. ім. кн. Острозьких заклало міцний ґрунт краєзнавства і музейної справи в Острозі, продовжило просвітницькі традиції Острога XVI - перш. пол. XVII ст.

Публ. дж.: Устав Братства имени князей Острожских под покровом преподобного Федора.- Почаев, 1909.
Літ.: Баженов Л.В. Історичне краєзнавство Правобережної України XIX на початку XX ст.: Становлення. Історіографія. Біобліографія.- Хмельницький, 1995.- С. 82-83; Струменский М. Реставрация замка князей Острожских в г. Остроге // ВЕВ.- 1917.- № 2-3.- С. 16-17; Тучемский М. Братство имени князей Острожских под покровом преподобного Федора // ВЕВ.- 1903.- № 6.- С. 137-140; Тучемский М. Первые страницы жизнедеятельности Братства имени князей Острожских в г. Остроге // ВЕВ.- 1909.- № 41 (11 окт.).- Неофиц. часть.- С. 867-872; Ульяновський В.І. Краєзнавча діяльність Братства імені князів Острозьких // Минуле і сучасне Волині: Тези доп. і повід. II Волинської іст.-краєз. конф.- Луцьк, 1988.- Ч. 2.- С. 210-213; Хведась О.А. Архів Братства князів Острозьких, як важливе джерело у вивченні історії організації Острозького краєзнавчого музею // Матеріали IV наук.-краєз. конф. "Остріг на порозі 900-річчя".- (Острог, друк. Сокаль), 1993.- С. 179 -181; Niec J. Dział rękopisów w bibliotece Wołyńskiego T-wa przyjaciół nauk w Łucku // Archejon.- 1936.- T. XIV.- S. 51-55.